

Tłumaczenie robocze wykonane na zlecenie NIMOZ z oryginału w języku angielskim

Organizacja Narodów
Zjednoczonych do
Spraw Oświaty, Nauki i
Kultury (UNESCO)

**ZALECENIA DOTYCZĄCE OCHRONY I PROMOWANIA MUZEÓW I KOLEKCJI,
ICH RÓŻNORODNOŚCI ORAZ ROLI W SPOŁECZEŃSTWIE**

Paryż, 20 listopada 2015 r.

**ORGANIZACJA NARODÓW ZJEDNOCZONYCH DO SPRAW
OŚWIATY, NAUKI I KULTURY**

**ZALECENIA DOTYCZĄCE OCHRONY I PROMOWANIA MUZEÓW I KOLEKCJI,
ICH RÓŻNORODNOŚCI ORAZ ROLI W SPOŁECZEŃSTWIE**

Konferencja Generalna,

Biorąc pod uwagę fakt, że muzea spełniają rolę zbliżoną do podstawowej misji Organizacji, wyszczególnioną w jej Konstytucji, włączając jej wkład w rozpowszechnianie kultury, oraz edukacji ludzkości, w dążenie do sprawiedliwości, wolności, pokoju; stworzenie intelektualnej i moralnej solidarności ludzkości, zapewnienie pełnych i równych możliwości kształcenia dla wszystkich, w nieograniczonym dążeniu do obiektywnej prawdy i swobodnej wymiany idei i wiedzy;

Ponadto, biorąc pod uwagę fakt, że jedną z funkcji Organizacji, jak przedstawiono w jej Konstytucji, jest zapewnienie nowych bodźców do rozpowszechnienia edukacji i kultury, poprzez współpracę z Członkami, na ich prośbę, przy rozwoju działalności edukacyjnej; poprzez ustanawianie współpracy międzynarodowej, w celu popularyzacji idei równości szans na zdobycie wykształcenia bez względu na rasę, płeć lub jakiegokolwiek inne czynniki, ekonomiczne lub społeczne; oraz do podtrzymania, poszerzenia i rozpowszechniania wiedzy;

Mając na uwadze znaczenie kultury w jej zróżnicowanych formach w czasie i przestrzeni, korzyści społeczne z niej wynikające, oraz potrzebę strategicznego włączenia kultury w jej zróżnicowanych formach, do krajowej i międzynarodowej polityki rozwojowej, w interesie społeczności, narodów i krajów;

Stwierdzając, że ochrona, badanie oraz rozpowszechnianie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, zarówno materialnego, jak i niematerialnego, w ich ruchomych i nieruchomych formach, mają ogromne znaczenie dla wszystkich społeczeństw, ich dialogu międzykulturowego, spójności społecznej i zrównoważonego rozwoju;

Potwierdzając fakt, że muzea mogą skutecznie pomóc realizacji tych zadań, zgodnie z zaleceniami w sprawie najskuteczniejszych sposobów zwiększenia powszechnej dostępności do muzeów z 1960 r., przyjętymi podczas 11. sesji Konferencji Generalnej UNESCO (Paryż, 14 grudnia 1960 r.);

Dalej stwierdzając fakt, że muzea i zbiory przyczyniają się do wzmocnienia poszanowania praw człowieka, jak je przedstawiono w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, w szczególności w artykule 27, oraz w Międzynarodowym Pakcie Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych, w szczególności w artykułach 13 i 15;

Biorąc pod uwagę przyrodzoną wartość muzeów jako opiekunów dziedzictwa, oraz ich ciągle rosnącą rolę w stymulowaniu kreatywności, utrzymywaniu sektora kreatywnego i branży kulturalnej, a także w zapewnianiu rozrywki, a tym samym przyczyniania się do materialnego oraz duchowego dobrobytu obywateli na całym świecie;

Biorąc pod uwagę fakt, że obowiązkiem wszystkich Państw Członkowskich jest ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, zarówno materialnego, jak i niematerialnego, ruchomego i nieruchomego, wewnątrz terytoriów pod ich jurysdykcją i we wszystkich okolicznościach, a tym samym wspieranie w tym celu działań muzeów i roli zbiorów;

Zauważając, że zbiór międzynarodowych instrumentów ustanawiających poziom standardów - przyjętych przez UNESCO i inne organizacje - w tym konwencje, rekomendacje oraz deklaracje dot. roli muzeów i zbiorów, pozostają w mocy¹;

Biorąc pod uwagę ogrom przemian społeczno-gospodarczych i politycznych, mających wpływ na rolę oraz zróżnicowanie muzeów od czasu przyjęcia zalecenia w sprawie najskuteczniejszych sposobów zwiększenia powszechnej dostępności do muzeów w 1960 r.;

Mając na celu dalsze wzmocnienie zabezpieczeń zapewnionych przez istniejące standardy i zasady dot. roli muzeów i zbiorów na rzecz dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, zarówno materialnego, jak i niematerialnego, oraz związanych z nimi funkcji i obowiązków;

Rozważywszy propozycje zawarte w zaleceniach dot. ochrony i promocji muzeów i zbiorów, ich różnorodności oraz roli w społeczeństwie;

Pamiętając, że zalecenia UNESCO są niewiążącym instrumentem, zawierającym zasady i wytyczne dot. zasad postępowania, adresowanym do różnorodnych interesariuszy;

Przyjmuje niniejsze zalecenia w dniu 17 listopada 2015 r.

Konferencja Generalna zaleca, by państwa członkowskie zastosowały poniżej wskazane środki, poprzez podjęcie wszystkich działań legislacyjnych i innych, jakie mogą okazać się pożądane w związku z wdrożeniem zasad i wytycznych niniejszych zaleceń, na terytoriach podlegających ich jurysdykcji.

WPROWADZENIE

1. Ochrona i promocja kulturowej i naturalnej różnorodności, pozostają jednym z głównych wyzwań dwudziestego pierwszego wieku. W tym zakresie, muzea i zbiory stanowią główne środki ochrony, zarówno materialnej, jak i niematerialnej spuścizny naturalnej i ludzkiej kultury.

2. Muzea jako centra transmisji kulturowej, dialogu międzykulturowego, uczenia się, dyskusji i szkolenia, odgrywają również bardzo istotną rolę w edukacji (formalnej, nieformalnej i kształceniu ustawicznym), integracji społeczeństwa i zrównoważonym rozwoju. Muzea posiadają ogromny potencjał do podniesienia świadomości publicznej o wartości dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, oraz odpowiedzialności obywatelskiej, co do ich ochrony i transmisji. Ponadto, muzea wspierają również rozwój gospodarczy, zwłaszcza, w sektorach: kulturalnym, kreatywnym i turystycznym.

3. W niniejszych zaleceniach zwrócono uwagę państw członkowskich na znaczenie ochrony i promocji muzeów i zbiorów, celem zapewnienia ich współuczestniczenia w zrównoważonym rozwoju, poprzez ochronę i promocję różnorodności kulturowej, rozpowszechnianie wiedzy naukowej, rozwój polityki edukacyjnej, kształcenia ustawicznego oraz spójności społecznej i rozwój branży kreatywnej i gospodarki turystycznej.

I. DEFINICJA I RÓŻNORODNOŚĆ MUZEÓW

4. W niniejszych zaleceniach zawarto definicję *muzeum* jako „trwałą organizację non-profit w służbie społeczeństwu i jego rozwojowi, otwartą dla publiczności, która nabywa, konserwuje, bada, przekazuje, oraz wystawia obiekty, zarówno materialne, jak i niematerialne, działalności człowieka i jego środowiska, w celach edukacyjnych, badawczych i rozrywkowych”ⁱⁱ. W takim rozumieniu, muzea są instytucjami, które dążą do reprezentowania naturalnej jak i kulturowej różnorodności ludzkości, odgrywając istotną rolę w ochronie, opiece i dalszym przekazywaniu dziedzictwa.

5. W niniejszych zaleceniach wyrażenie *zbiory* jest rozumiane jako „kolekcja dóbr naturalnych i kulturalnych, zarówno materialnych jak i niematerialnych, przeszłych i teraźniejszych”ⁱⁱⁱ. Na potrzeby niniejszych zaleceń, każde państwo członkowskie zobowiązuje się określić zakres definicji wyrażenia *zbiory* w odniesieniu do jego ram prawnych.

6. W niniejszych zaleceniach wyrażenie *dziedzictwo* jest definiowane^{iv} jako zbiór materialnych i niematerialnych wartości i form wyrazu, określanych przez obywateli jako tożsame z wyznawanym przez nich światopoglądem, przekonaniami, ich wiedzą, tożsamością, tradycją i środowiskiem życia, warte ochrony i lepszego opanowania przez współczesne pokolenia, a także ich zachowania dla przyszłych pokoleń, bez względu na określone prawnie prawa własności. Wyrażenie *dziedzictwo* odnosi się również do definicji dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, materialnych oraz niematerialnych obiektów kultury, zawartej w konwencjach UNESCO.

II. GŁÓWNE FUNKCJE MUZEÓW

Ochrona

7. Ochrona dziedzictwa obejmuje czynności związane z przejęciem, zbieraniem, zarządzaniem, w tym również z analizą ryzyka i rozwojem gotowości i planów awaryjnych, w dodatku do środków bezpieczeństwa, konserwacji i działań naprawczych oraz prac restauracyjnych prowadzonych przez muzea, przy jednoczesnym zapewnieniu integralności zbiorów w czasie ich używania i przechowywania.

8. Kluczowym elementem w zarządzaniu zbiorami muzealnymi jest stworzenie i utrzymywanie profesjonalnego spisu eksponatów i regularna kontrola zbiorów. Spis eksponatów stanowi istotne narzędzie ochrony muzeów, które zapobiega i zwalcza nielegalny handel dziełami sztuki oraz wspomaga w wykonywaniu obowiązków wynikających z ich roli w społeczeństwie. Spis eksponatów pomaga również w sprawnym zarządzaniu przewozem zbiorów.

Badania

9. Kolejną ważną funkcją muzeów jest działalność badawcza, w tym badanie zbiorów. Działalność badawcza może być prowadzone przez kilka współpracujących ze sobą placówek. Tylko dzięki pozyskanej w ten sposób wiedzy, muzea mogą wykorzystać i zaoferować społeczeństwu pełnię swojego potencjału. Działalność badawcza ma ogromne znaczenie dla muzeów, gdyż zapewnia możliwość refleksji historycznej we współczesnym kontekście, jak również interpretacji, opisanie i prezentacji zbiorów.

Komunikacja

10. Komunikacja stanowi kolejną główną funkcję muzeów. Państwa członkowskie powinny zachęcać muzea do aktywnej interpretacji i rozpowszechniania wiedzy o zbiorach, zabytkach i miejscach historycznych, objętych zakresem obszarów ich działalności, a także do organizowania odpowiednich wystaw. Ponadto muzea powinny być zachęcane do wykorzystania wszystkich dostępnych im środków komunikacji umożliwiających aktywne uczestniczenie w życiu publicznym, na przykład poprzez organizowanie imprez publicznych, udział w wydarzeniach kulturalnych związanych z ich działalnością oraz inne interakcje ze społeczeństwem, poprzez wykorzystanie mediów fizycznych i cyfrowych.

11. Założenia dotyczące komunikacji powinny uwzględniać zasady integracji społecznej oraz współpracę ze społeczeństwem, w tym z grupami, które zazwyczaj nie odwiedzają muzeów. Działania muzeów powinny być również wspierane przez kampanie prowadzone przez społeczeństwo i społeczności lokalne jako wyraz ich poparcia.

Edukacja

12. Edukacja stanowi kolejną główną funkcję muzeów. Muzea angażują się w formalną i nieformalną działalność edukacyjną, a także programy kształcenia ustawicznego, poprzez pogłębianie i rozpowszechnianie wiedzy, programy edukacyjne i pedagogiczne, we współpracy z innymi instytucjami, w szczególności szkołami. Programy edukacyjne w muzeach przyczyniają się głównie do poszerzania wiedzy odbiorców dotyczącej ich zbiorów oraz życia obywatelskiego, jak również pomagają w podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie ważności ochrony dziedzictwa oraz sprzyjają rozwojowi kreatywności. Oferowana przez nie wiedza może także pomóc w dokładniejszym zrozumieniu powiązanych wydarzeń społecznych.

III. ROLA MUZEÓW W SPOŁECZEŃSTWIE

Globalizacja

13. Globalizacja pozwoliła na większą mobilność zbiorów, pracowników, odwiedzających i idei, które miały pozytywny i negatywny wpływ na muzea, co przełożyło się na zwiększenie dostępności i unifikacji. Państwa członkowskie powinny promować ochronę różnorodności i tożsamości, charakterystycznych dla poszczególnych muzeów i zbiorów, bez pomniejszania ich roli w globalnym świecie.

Muzea w relacji do gospodarki i jakości życia

14. Państwa członkowskie powinny przyjąć, że muzea mogą być aktywnymi uczestnikami procesów gospodarczych zachodzących w społeczeństwie i przyczyniać się do generowania dochodów. Ponadto, są one integralną częścią gospodarki turystycznej; dzięki produktywnym projektom, muzea przyczyniają się do poprawy jakości życia społeczności lokalnych oraz w regionach, w których się znajdują. W ogólnym zakresie muzea mogą wspomagać integrację społeczną środowisk narażonych na wykluczenie społeczne.

15. W celu rozszerzenia dywersyfikacji źródeł przychodów i zwiększenia samowystarczalności, wiele muzeów podjęło starania, z wyboru lub konieczności, skutkujące zwiększeniem zakresu działań przynoszących dochód. Państwa członkowskie nie powinny przedkładać opłacalności ponad główne funkcje muzeów. Państwa członkowskie powinny mieć świadomość, że wyżej wymienione funkcje główne, bez względu na ich ogromne znaczenie dla społeczeństwa, nie powinny być wyrażane wyłącznie w kontekście finansowym.

Rola społeczna

16. Państwa Członkowskie są zachęcane do wspierania społecznej roli muzeów, co zostało szczególnie podkreślone w zapisach Deklaracji z Santiago de Chile z 1972 r. Muzea są w coraz większym stopniu postrzegane we wszystkich krajach świata jako instytucje odgrywające kluczową rolę w społeczeństwie i jako czynnik sprzyjający integracji i spójności społecznej. W związku z powyższym muzea mogą wspomóc społeczności w stawianiu czoła głębokim przemianom społecznym, w tym również przemianom, które prowadzą do wzrostu nierówności i rozpadu więzi społecznych.

17. Muzea stanowią ważną przestrzeń publiczną, która powinna służyć wszystkim grupom społecznym i tym samym odgrywać istotną rolę w rozwoju więzi i spójności społecznej, budować świadomość obywatelską, z jednoczesnym uwzględnieniem tożsamości społecznej. Muzea powinny być miejscami otwartymi dla wszystkich, w tym grup narażonych na wykluczenie społeczne, zaangażowanymi w zapewnienie jak najszerszego dostępu do dóbr kultury. Powinny stanowić przestrzeń na rozważania i dyskusje na tematy historyczne, kulturowe i naukowe. Muzea powinny także szerzyć idee poszanowania praw człowieka i równości płci. Państwa członkowskie powinny aktywnie zachęcać muzea do pełnienia wszystkich tych funkcji.

18. Gdy zbiory muzealne zawierają przedmioty związane z kulturą i dziedzictwem rdzennej ludności danego obszaru, państwa członkowskie powinny podjąć odpowiednie działania, w celu umożliwienia i ułatwienia dialogu oraz budowy konstruktywnych relacji między tymi muzeami i ludnością rdzenną w obszarze zarządzania zbiorami, a także, w uzasadnionych przypadkach, ich zwrotu lub restytucji zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i politykami.

Muzea a technologia teleinformatyczna (ICT)

19. Zmiany będące skutkiem rozwoju technologii teleinformatycznych oferują muzeom nowe możliwości konserwacji, prowadzenia badań, tworzenia i rozpowszechniania dziedzictwa oraz związanej z nim wiedzy. Państwa członkowskie powinny zachęcać muzea do dzielenia się i rozpowszechniania wiedzy, a także zapewnić im dostęp do takich technologii, gdy okaże się to konieczne w związku z usprawnieniem wykonywania ich głównych celów.

IV. PROCEDURY

Informacje ogólne

20. Istniejące międzynarodowe instrumenty dotyczące dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego potwierdzają znaczenie i rolę społeczną muzeów w ich ochronie i rozpowszechnianiu, a także zapewnieniu społeczeństwu szerokiego do nich dostępu. W związku z powyższym państwa członkowskie powinny przedsięwziąć stosowne działania, aby muzea i zbiory na terytoriach w ramach ich jurysdykcji lub pod ich kontrolą podlegały ochronie i były wspierane w zakresie wskazanym w wyżej wymienionych instrumentach. Państwa członkowskie powinny również podjąć działania, w celu wzmocnienia mechanizmów obronnych muzeów we wszystkich okolicznościach.

21. Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby muzea wdrożyły zasady wynikające z obowiązujących instrumentów międzynarodowych. Muzea zobowiązują się przestrzegać wytycznych wynikających z tychże instrumentów międzynarodowych dotyczących ochrony i promocji materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. Muzea powinny również przestrzegać zasad wynikających z wyżej wymienionych instrumentów międzynarodowych w obszarze przeciwdziałania nielegalnemu handlowi dziełami sztuki i dobrami kultury, a także koordynować działania podejmowane przez nie w tym zakresie. Muzea winny również uwzględnić standardy etyczne i profesjonalne, ustalone przez grupy zawodowe związane z muzealnictwem. Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby muzea wykonywały przypisaną im rolę w społeczeństwie zgodnie z przepisami prawa i normami zawodowymi obowiązującymi na terytoriach w ich jurysdykcji.

22. Państwa członkowskie będą wdrażać polityki i podejmować działania zapewniające ochronę oraz promocję muzeów znajdujących się na terytoriach w ich jurysdykcji lub pod ich kontrolą, poprzez wspomaganie ich rozwoju, odpowiednio do pełnionych przez nie funkcji, i w związku z tym będą rozwijać niezbędne zasoby ludzkie, fizyczne, i finansowe, jakie okażą się konieczne na potrzeby ich prawidłowego funkcjonowania.

23. Zróżnicowanie muzeów oraz dziedzictwa znajdującego się pod ich opieką stanowi ich największą wartość. Państwa członkowskie mają obowiązek zapewnić ochronę i promowanie tej różnorodności, a tym samym zachęca się je do wdrożenia najwyższych kryteriów jakości wskazanych i promowanych przez krajowe i międzynarodowe grupy zawodowe związane z muzealnictwem.

Polityki funkcjonalne

24. Państwa członkowskie zachęca się do aktywnego wspierania rozwiązań w obszarze konserwacji, badań, edukacji i komunikacji, dostosowanych do potrzeb lokalnej społeczności i kulturowych, umożliwiających muzeom zapewnienie ochrony i przekazania swojego dziedzictwa przyszłym pokoleniom. W związku z tym wszelkie inicjatywy współpracy, opierające się na zaangażowaniu wysiłków muzeów, społeczności lokalnych i społeczeństwa powinny być aktywnie wspierane.

25. Państwa członkowskie powinny podjąć odpowiednie środki, w celu zapewnienia, aby kompilacja spisów eksponatów w oparciu o standardy międzynarodowe stanowiła cel nadrzędny muzeów znajdujących się na terytorium w ich jurysdykcji. Cyfryzacja zbiorów muzealnych jest tu wysoce istotna, ale nie powinna być uznawana za środek zastępujący prace konserwatorskie.

26. Dobra praktyka w zakresie funkcjonowania, ochrony i promocji muzeów oraz ich różnorodności i roli w społeczeństwie zostały uznane przez krajowe i międzynarodowe stowarzyszenia muzealne. Takie dobre praktyki są poddawane nieustannej aktualizacji, celem uwzględnienia najnowszych osiągnięć w tej dziedzinie. W związku z powyższym najlepsze źródło informacji w tym zakresie stanowi Kodeks Etyki dla Muzeów przyjęty przez Międzynarodową Radę Muzeów (ICOM). Państwa członkowskie zachęca się do sprzyjania przyjęciu i rozpowszechnianiu tego oraz innych kodeksów etyki i dobrych praktyk, a także do ich użycia przy ustanawianiu standardów, polityki działania muzeów i ustawodawstwa wewnątrz krajowego.

27. Państwa członkowskie powinny podjąć odpowiednie środki w celu zapewnienia zatrudnienia przez muzea znajdujące się na terytorium w ramach ich jurysdykcji wykwalifikowanego personelu. W tym celu powinny zostać

wprowadzone odpowiednie możliwości podjęcia dalszej nauki oraz programy szkoleń osób zatrudnianych w muzeach.

28. Skuteczne funkcjonowanie muzeów jest bezpośrednio związane z finansowaniem publicznym oraz prywatnym, a także zawarciem odpowiednich umów o współpracy. Państwa członkowskie powinny starać się zapewnić jasną wizję, odpowiednie planowanie i harmonijne mechanizmy finansowania muzeów, aby mogły one wypełniać swoją misję na rzecz społeczeństwa w pełnym zakresie ich głównych funkcji.

29. Wpływ na funkcjonowanie muzeów mają również nowe technologie oraz ich wzrastająca rola w codziennym życiu. Mają one wielki potencjał do promowania muzeów na całym świecie, ale jednocześnie mogą stanowić potencjalne bariery dla ludzi i muzeów, które nie mają do nich dostępu lub nie posiadają wiedzy i umiejętności do ich skutecznego użytkowania. Państwa członkowskie powinny starać się zapewnić dostęp do tych technologii muzeom na terytoriach w ramach ich jurysdykcji lub pod ich kontrolą.

30. Społeczna rola muzeów, wraz z zachowaniem dziedzictwa, stanowi podstawowy cel ich istnienia. Istota zaleceń dotyczących najefektywniejszych sposobów na zwiększenie powszechnej dostępności muzeów z 1960 r. pozostaje ważnym czynnikiem przy tworzeniu stałego miejsca muzeów w społeczeństwie. Państwa członkowskie powinny dłożyć starań, aby uwzględnić te zalecenia przy tworzeniu praw dotyczących muzeów, znajdujących się na terytoriach w ramach ich jurysdykcji.

31. Współpraca w ramach wydziałów ds. muzeów i instytucji odpowiedzialnych za kulturę, dziedzictwo i edukację stanowi jeden z najskuteczniejszych i najtrwalszych sposobów ochrony i promowania muzeów, ich różnorodności oraz roli w społeczeństwie. Z tego względu państwa członkowskie powinny promować współpracę pomiędzy muzeami oraz instytucjami kulturalnymi i naukowymi na wszystkich płaszczyznach, w tym ich partycypację w profesjonalnych stowarzyszeniach, które sprzyjają takiej współpracy, a także organizują międzynarodowe wystawy, wymiany eksponatów oraz zapewniają mobilność zbiorów.

32. Zbiory określone w ustępie 8, znajdujące się w posiadaniu instytucji nie będących muzeami, powinny być zabezpieczone i popularyzowane, w celu zachowania spójności i lepszego przedstawienia różnorodności kulturowej danego kraju. Państwa członkowskie są zachęcane do podjęcia współpracy w zakresie ochrony, badań i promocji tych zbiorów, a także do promowania swobodnego do nich dostępu.

33. Państwa członkowskie powinny przedsięwziąć odpowiednie środki legislacyjne, techniczne, oraz finansowe, by zapewnić sprawne wdrożenie zaleceń niniejszych zaleceń w muzeach znajdujących się na terytoriach w ramach ich jurysdykcji.

34. W celu usprawnienia usług świadczonych przez muzea, państwa członkowskie zachęca się do prowadzenia polityki przeciwdziałającej wykluczeniu społecznemu, poszerzającej grono odbiorców takich usług.

35. Państwa członkowskie powinny promować współpracę międzynarodową w kreowaniu potencjału i szkoleniu zawodowym, poprzez dwustronne lub wielostronne mechanizmy, w tym również poprzez UNESCO, w celu lepszego wdrożenia niniejszych zaleceń, w szczególności w obszarze rozwoju muzeów i zbiorów w krajach rozwijających się.

ⁱ Wykaz międzynarodowych instrumentów bezpośrednio i pośrednio dotyczących muzeów i zbiorów: Konwencja o Ochronie Dóbr Kultury w Przypadku Konfliktu Zbrojnego (1954 r.), oraz jej dwa Protokoły (1954 r. i 1999 r.);
Konwencja o Zakazie i Zapobieganiu Nielegalnemu Importowi, Eksportowi oraz Przeniesieniu Własności Dóbr Kultury z 1970 r.
Konwencja w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego (1972 r.);
Konwencja o różnorodności biologicznej (1992 r.);
Konwencja UNIDROIT o skradzionych lub nielegalnie wywiezionych obiektach kultury (1995 r.);
Konwencja o ochronie podwodnego dziedzictwa kulturowego (2001 r.);
Konwencja w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego (2003 r.);
Konwencja w sprawie ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego (2005 r.);
Międzynarodowy Pakt Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych (1966 r.)
Rekomendacja określająca międzynarodowe zasady do stosowania w sprawie wykopalisk archeologicznych (UNESCO 1956 r.);
Rekomendacja w sprawie najskuteczniejszych sposobów zwiększenia powszechnej dostępności do muzeów (UNESCO 1960 r.);
Rekomendacje dotyczące zakazów i zapobiegania nielegalnemu eksportowi, importowi i przeniesieniu własności dóbr kultury (UNESCO, 1964 r.);
Rekomendacja dotycząca ochrony dziedzictwa kulturalnego i naturalnego na poziomie krajowym (UNESCO, 1972 r.);
Rekomendacja dotycząca międzynarodowej wymiany dóbr kultury (UNESCO, 1976 r.);
Rekomendacja o ochronie ruchomych dóbr kultury (UNESCO, 1978 r.);
Zalecenie w sprawie ochrony tradycyjnej kultury i folkloru (UNESCO, 1989 r.);
Powszechna Deklaracja Praw Człowieka (1949 r.);
Deklaracja UNESCO o zasadach międzynarodowej współpracy kulturalnej (1966 r.);
Powszechna Deklaracja UNESCO o różnorodności kulturowej z 2001 r.;
Deklaracja UNESCO w sprawie celowego niszczenia dziedzictwa kulturowego (2003 r.);
Deklaracja ONZ o prawach ludności rdzennej (2007 r.)

ⁱⁱ Definicja ta jest tożsama z definicją Międzynarodowej Rady Muzeów (ICOM), która łączy, na poziomie międzynarodowym, zjawisko muzeum w jego pełnej różnorodności i wszystkich przemianach w czasie i przestrzeni. Definicja ta opisuje muzeum jako publiczną bądź prywatną agencję lub instytucję non-profit

ⁱⁱⁱ Definicja ta jest częściowo tożsama z definicją Międzynarodowej Rady Muzeów (ICOM).

^{iv} Definicja ta jest częściowo tożsama z definicją Konwencji ramowej Rady Europy w sprawie znaczenia dziedzictwa kulturowego dla społeczeństwa.